

Vajon tényleg olyan gyönyörű-e a Székely Miatyánk?

Az utóbbi időkben a világhálón megszorodott azoknak a helyeknek a száma, ahol ez a vers olvasható vagy meghallgatható. Gyakran tűnik fel ismerősöktől érkezett levelek videós csatolmányaként is, rendszerint igen nagyra értékelő ajánlás vagy kommentár kíséretében.

A most forgalomban levő szöveg eredetijét Szilágyi Béla írta 1919 júliusában Szerencsen. Természetesen nem ez az egyetlen költeménye. Összes verseit *Erdélyből jöttem!* címen adták ki Budapesten 1926-ban.

Előttem teljesen ismeretlen viszont Nagy Gyula, aki Szilágyi Béla szövegét néhány helyen módosította, és az ma ebben a formában lett ilyen ismertté. Valószínűleg az elterjesztésében is közreműködött. A neki tulajdonított változtatások jellege arra utal, hogy Nagy Gyula a kortársunk. Megesik – mint Debrecen városának egyik honlapján –, hogy a „*Székely Miatyánk*” szerzőségét neki tulajdonítják. Valójában néhány sort átírt, másutt csak szavakat cserélt ki, és növelte a nagy kezdőbetűvel írott kifejezések számát.

Mivel az új változat az, amelyik terjed és sikert arat, erre érdemes koncentrálnunk, bár észrevételeink főleg a szöveg eredeti formában megmaradt némely részére vonatkoznak.

„Nagyobbak voltunk minden népnél” – olvashatjuk az első versszakban. Erre a (csöppet sem vitathatatlan) kijelentésre némi indokot csak az adhat, ha a székelyek valóban a hunoktól származnak. Különösen, ha a hunok szövetségeseit és az erővel hozzájuk csatolt népeket is beleszámítjuk Attila birodalmába.

Már a költemény elején felvetődik az élet és a halál gondolata, mint amelyek a hasonló című ima szövegével egyezően megszólított Atya hatalmától függenek. Az előbb idézett sor folytatása viszont egyértelműen a székely nép halálának várható bekövetkeztéről szól: „...ha meghalunk is, úgy halunk/ Hogy az egész Föld minden népe/ Megkönnyezi ravatalunk!” A vers természetesen Vörösmarty Szózatából merít, pedig 1919-ben, a *Székely Miatyánk* megírásának idején már minden magyar sejthette, hogy nemzetünk pusztulásakor a környező népek szemében nem „gyászkönyv”, hanem inkább káröröm csillogott volna. A halál gondolatát a „nagy háború” végén felvető vers és frissen átdolgozott változata szerint mégis mindmáig, tehát napjainkban is a világ minden népe megsiratná pusztulásunkat, noha a tömegkommunikáció számtalan országban és nyelven tele van sötét indulatokból született, minket mocskoló rágalomokkal.

„Te Székely Isten!” – kiált fel a költő. Ez mindenkit váratlanul ér, aki eddig a székely nép keresztény voltának a tudatában élt. Hiszen a Miatyánk Istene nem csak egy népé vagy népcsoporté, hanem valamennyi benne hívő számára közös. Más lett volna, ha a vers a „székelyek Istenét” szólítja meg, aki a többi embernek is Ura. Így viszont lényegében azt sugallja, hogy Isten kizárólag a székelyekhez tartozik.

Vannak népek, akiknek megvan a maguk saját istene. De ennek a versnek a szellemétől szerényebbek a Székelyföld fölötti uralmat ma bitorlók is, mert szokták ugyan románnak nevezni a vallásukat, valamint a Napot is, amely az „ősi román területeket” (köztük fő helyen Erdélyt) árasztja el sugaraival, de az Istenükre, különösen, ha vallásosak, nem mondanák, hogy az is román.

Nem világos a megszólítást követő másfél sor sugallata: „...Félünk téged,/ bár sújtva sújt ostorod.” Ezt úgy is értelmezhetjük, hogy noha odasújt az Istene, a székely mégis fél tőle. Értelem szerint ebben az esetben a csapás az ellenséget kell érje, de a jelenség természete

miatt ez abban is szorongást kelt, aki az isteni beavatkozás védelmét élvez. Meglehet viszont, hogy a „bár” kötőszó használata téves, a helyébe a „mert” szó kellene, amely a jelentést így módosítaná: a székelyek attól félnek, hogy bűneik miatt büntetésként reájuk sújt Isten ostroma.

A mondat pontos értelme azonban homályban marad, mert az egész versben nem találunk bűnre utalást. Az előállott helyzetet viszont számon kérik Istentől: „...sorsunk meg nem érdemeltük”; „...már minket elhagytál./ Ha fohászunk meg nem hallod./ S ha sorsunk egy hős halál.” Elmondják ugyan illendően a felsőbbségét elismerő szavakat, ahogy az Miatyánkban található: szenteltessék meg az Ő neve, jöjjön el az Ő országa és legyen meg az akarata, de kérésekbe csomagolva megfogalmazzák a bizalmatlanságukat is: „Ne add, hogy Benned is csalódjunk!/ Ne add, hogy ne higgyünk Neked.../ Nem lehet az, Istenünk, hogy Te/ Cserben hagyjad népedet”.

Magához a beszélőhöz is méltatlan, hogy ilyen szavakkal forduljon Istenéhez, mintha – netán képzelt több tudása révén? – megítélhetné annak cselekedeteit.

A vers szövegét olvasva kiderül, hogy furcsa egy vallás a székelyeké: Istenüktől nem a beléje vetett hitet kapták, hanem egy olyat, „Amely belénk múltunkban bízó és jövőt szülő reményt vetett”. Ez a remény a szöveg alapján egyértelműen csak a földi dolgokra vonatkozik. Jézus ugyan azt mondta Pilátusnak, hogy „az én országom nem ebből a világból való”, de a Székely Miatyánk, amelyben a transzcendens világnak nincs szerepe, csak azt kéri: „Add, hogy még egyszer legyen boldog/ Székelyhon minden hű fia!” A kérést személyre szólóan is megfogalmazza: engedd meg, „hogy kisfiunknak” (feltehetően annak az egynek, akinek a szülei döntése alapján szabad volt megszületnie) „Virradjon Erdély hegyein még/ Egy dicső Székely Kikelet!”

Azokról az utakról, amelyeken ez elérhető, Isten segítségével kívül csak a múlt szörnyű ütközeteiről esik röviden említés, majd konkrétumokkal alá nem támasztott határozott meggyőződésként elhangzik, hogy „a székely csak győzni fog!” Ennek az idejét persze senki nem tudja. Mint a vers megállapítja: „Győzünk! Ha nem mi: unokáink!/ S mi szépen, csendben meghalunk.../ Mert tudjuk: egyszer még felharsan/ Erdély szent hegyein a dalunk!”

E szent hegyeken ma is bárki harsoghatja dalainkat, a látogató talán majd azután is, amikor (legalábbis ott) már nem leszünk. Főként a gyermekek számának csökkenése miatt most ősszel Maros, Hargita és Kovászna megyékben 29 (huszonkilenc) magyar nyelvű oktatási intézményt készülnek bezárni. Ez a tanítók-tanárok számának csökkenését, egyúttal az erdélyi magyar oktatásügy leépítését is jelenti.

Az előregedő és elnéptelenedő székely falvak lakosságának ingatlanait már legalább húsz éve igyekeznek felvásárolni a helyzetet kihasználó élelmes románok. Ha Erdélyben magyar tulajdont árvereznek, szinte mindig egy román az, aki a legtöbbet tudja ígérni. Többek között tőkével is gazdagon kiveszi részét e folyamatból a románok két felekezete. Főleg az ortodoxok, természetesen.

A többi elvándorolt magyar között a székelyek is elmennek „győzni” Svédországtól Új-Zélandig mindenfelé.

Az ilyen versek, mint a *Székely Miatyánk* viszont az autonómiáért való küzdelemre, a saját gyermekeik világra hozatalára, az arra érdemes nemzetiségi vezetők megválasztására való istenes buzdítás helyett a búsmagyar fájdalom elvont, álvallásos és meddő optimizmusát népszerűsítik.

Göteborg, 2010. szeptember 4-7.

(Az elemzett költeménnyel együtt megjelent a *Kapu* 2010. szeptemberi számában.)

Szilágyi Béla:

Székely Miatyánk

Nagy Gyula módosításaival

Mi Atyánk! Ki a mennyekben vagy!
Kitől jó élet és halál!
Hívó szavunk Tehozzád szárnyal,
És vigaszra csak ott talál!
Nagyobbak voltunk minden népnél,
S ha meghalunk is, úgy halunk,
Hogy az egész Föld minden népe
Megkönnyezi ravatalunk!

A Te neved megszenteltessék!
E nép mindig Benned bízott...
Te Székely Isten! Félünk téged,
Bár sújtva sújt ostorod!
Atyánk! Bár itt van a halálunk,
Büszke lelkünk nem kesereg,
Bár sorsunk meg nem érdemeltük,
Megszenteltessék a neved!

Óh jöjjön el a Te országod!
Add, hogy még boldogok legyünk!
Add, hogy még egyszer reánk nézzen
A mi Szent Hargita hegyünk!
Add, hogy még egyszer legyen boldog
Székelyhon minden hű fia!
Add, hogy még felvirradjon egyszer
Ez a bús, gyászos éjszaka!

A Te akaratod legyen meg!
Hogyha már minket elhagyta,
Ha fohászsunk meg nem hallod,
S ha a sorsunk egy hős halál,
De engedj meg, hogy kisfiunknak,
Kiért a szívünk vérezett,
Virradjon Erdély hegyein még
Egy dicső Székely Kikelet!

Ne vigy minket a kísértésbe!
Ne higgyük, hogy hiába volt,
Hogy annyi szörnyű ütközetben
Mindig csak a székely vére folyt!
- Ne add, hogy Benned is csalódjunk!
Ne add, hogy ne higgyünk Neked...
Nem lehet az, Istenünk, hogy Te
Cserbenhagyjad népedet

Tied lesz Hatalom, Dicsőség!
Ki belénk oltád a hitet,
Amely belénk múltunkban bízó
És jövőt szülő reményt vetett,
A mi lelkünk nemesebb, büszkébb,
Merészebb, mint más népeké,
Vállaljuk, mi lehetetlen,
Mert felnézünk a nap felé!

Tanuljatok, Ti földi népek!
Éreznétek csak egyszer azt,
Ami most elgyötört lelkünkéből
Sír szélén is reményt fakaszt!
Éreznétek a Szent Hitet, mit
Minden hű Székely szív dobog!
Éreznétek!... és megértenétek,
Hogy a Székely csak győzni fog!

Győzünk! Ha nem mi: unokáink!
S mi szépen, csendben meghalunk...
Mert tudjuk: egyszer még felharsan
Erdély szent hegyein a dalunk!
- Bár mi szívünk szent keservével
Egy jégvilágban megfagyunk,
Hiszünk most... és hiszünk mindörökké!
Ámen! Mi székelyek vagyunk!